

Polska Izba Biegłych
Rewidentów

KRAJOWY RZECZNIK DYSCYPLINARNY

Sprawozdanie z działalności za 2023 r. na podstawie art. 34
ust. 3 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach,
firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1015 z późn. zm.)

Warszawa, 6 marca 2024 r.

WSTĘP

Działając na podstawie art. 34 ust. 3 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. *o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym*, Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny (dalej: „KRD”) przedkłada sprawozdanie z działalności za 2023 r.

W okresie sprawozdawczym postępowanie dyscyplinarne prowadzone było zgodnie z następującymi przepisami prawa:

- ustawą z dnia 11 maja 2017 r. *o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym* (dalej: „ustawa”),
- stosowanymi odpowiednio przepisami ustaw z dnia 6 czerwca 1997 r. – *Kodeks postępowania karnego* (dalej: „kpk”) oraz rozdz. I-III *Kodeks karny* (dalej: „kk”).

Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny Klaudia Hałas wykonywała swoje zadania do czerwca 2023 r. przy pomocy zastępców: Wiesławy Bagińskiej-Rusek, Danuty Bonieckiej, Alicji Garbalińskiej, Wojciecha Jamroza, Katarzyny Kuleszy, Stefana Oweckiego, Cezarego Pawelczaka, Ewy Sobińskiej i Ewy Stopczyńskiej, wybranych w czerwcu 2019 r. na IX Krajowym Zjeździe Biegłych Rewidentów.

W czerwcu 2023 r. na X Krajowym Zjeździe Biegłych Rewidentów na Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego wybrano Ewę Sobińską, a na zastępców Rzecznika następujące osoby: Wiesławę Bagińską-Rusek, Małgorzatę Grzejszczak, Wojciecha Jamroza, Ireneusza Kurczynę i Krystynę Sakson.

STATYSTYKA OGÓLNA PROWADZONYCH SPRAW

W okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. do KRD wpłynęły 163 wnioski o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Z ogólnej liczby wniosków, 143 otrzymano z Krajowej Rady Biegłych Rewidentów (dalej: „KRBR”) – w związku z niedopełnieniem obowiązku obligatoryjnego doskonalenia zawodowego przez biegłych rewidentów w 2022 roku. Pozostałe 20 wniosków to zawiadomienia z Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego (dalej: „PANA”), skargi innych podmiotów i osób fizycznych, dotyczące wykonywania zawodu biegłego rewidenta, zasad etyki zawodowej i krajowych standardów wykonywania zawodu. Ponadto KRD prowadził 75 spraw, które nie zostały zakończone w poprzednim roku, w tym 57 spraw dotyczących niedopełnienia obowiązku obligatoryjnego doskonalenia zawodowego w cyklu 2018-2020 i w 2020 roku oraz w 2021 roku, 1 sprawę z zawiadomienia Krajowej Komisji Nadzoru, 7 spraw z zawiadomień Komisji Nadzoru Audytowego i PANA oraz 10 spraw wynikających z zawiadomień i skarg innych osób prawnych i fizycznych.

Szczegółowe zestawienie liczbowe spraw prowadzonych w 2023 r. przez KRD przedstawia tabela, stanowiąca załącznik do niniejszego sprawozdania. Z załączonej tabeli wynika, że na koniec okresu sprawozdawczego do realizacji pozostało 49 spraw, w tym 22 to sprawy dotyczące niedopełnienia obligatoryjnego doskonalenia zawodowego.

Zakończenie znacznej liczby spraw dotyczyło przede wszystkim postępowań z zakresu niedopełnienia obligatoryjnego doskonalenia zawodowego, w których wydano:

- 44 postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzeń,
- 73 postanowienia o umorzeniu dochodzeń.

Pozostałe sprawy zostały zakończone bez kierowania do Krajowego Sądu Dyscyplinarnego (dalej: „KSD”), tj. wydaniem:

- 3 postanowień o umorzeniu dochodzeń w sprawach z wniosków PANA,
- 2 postanowień o połączeniu z inną sprawą dotyczącą tego samego biegłego rewidenta (wnioski PANA); sprawy zostały wykreślone z repertorium,
- 4 postanowień o odmowie wszczęcia dochodzeń z zawiadomień innych osób prawnych i fizycznych.

Pozostałe 63 sprawy zakończyły się skierowaniem wniosków do KSD.

STRUKTURA PROWADZONYCH SPRAW WG WNIOSKODAWCÓW

Struktura wnioskodawców z okresu sprawozdawczego oraz w sprawach przejętych z poprzedniego okresu jest następująca:

Lp.	Wnioskodawca	Wpływ w 2023 r.	Lata poprzednie	Razem
1.	Krajowa Rada Biegłych Rewidentów	143	57	200
2.	Krajowa Komisja Nadzoru	0	1	1
3.	Komisja Nadzoru Audytowego/Polska Agencja Nadzoru Audytowego	17	7	24
4.	inne podmioty (jednostki gospodarcze, osoby fizyczne)	3	10	13
	Razem	163	75	238

Postępowania dyscyplinarne wszczęte z zawiadomienia KRBR dotyczą niewypełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego przez biegłych rewidentów. Z 200 spraw prowadzonych w tym zakresie 178 spraw zostało zakończonych, w tym:

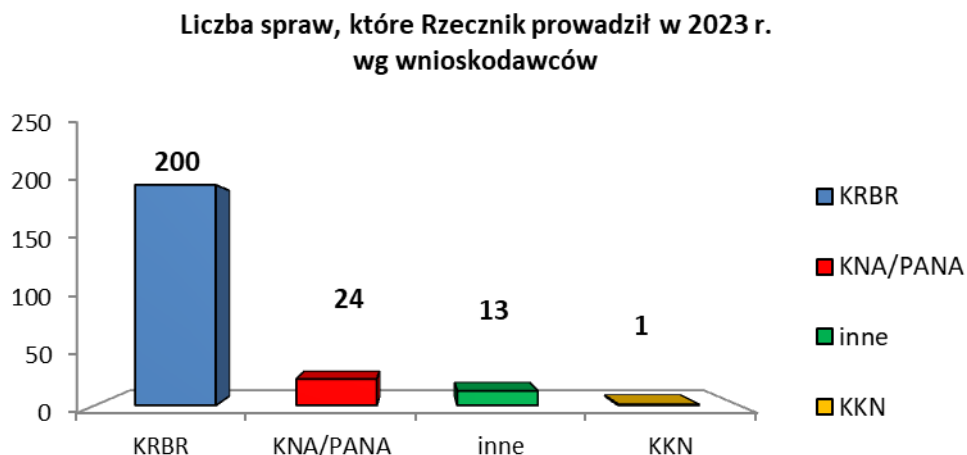
- 117 spraw zakończono na etapie KR D,
- 61 spraw skierowano do KSD,

Pozostałe 22 sprawy będą rozpatrywane w kolejnym roku.

KR D w 2023 roku prowadził łącznie 24 sprawy z wniosków PANA, w tym 17 spraw, które wpłynęły w okresie sprawozdawczym. Ze spraw prowadzonych w 2023 r. - 6 spraw zakończyło się: postanowieniem o umorzeniu dochodzeń (3 sprawy), postanowieniem o połączeniu (2 sprawy), przekazaniem do KSD (1 sprawa). W toku pozostaje 18 spraw, z czego 13 spraw dotyczy podejrzenia popełnienia przewinienia dyscyplinarnego poprzez naruszenie przez biegłych rewidentów przepisów dotyczących wykonywania zawodu i realizacji obowiązków związanych z przynależnością do samorządu zawodowego biegłych rewidentów, polegającego na niezgłoszeniu KRBR zmiany danych podlegających wpisowi do rejestru biegłych rewidentów.

Ponadto w 2023 roku wpłynęły od zewnętrznych podmiotów 3 sprawy dotyczące przewinień innych niż powstałych przy wykonywaniu usług atestacyjnych oraz usług pokrewnych zgodnie z krajowymi standardami wykonywania zawodu. Wszystkie ww. sprawy pozostają w toku. Z 10 spraw przejętych z lat poprzednich zakończono 5. Łącznie pozostaje 8 niezakończonych spraw w okresie sprawozdawczym.

Razem liczba spraw, które KRD prowadził w 2023 r. wg wnioskodawców:

STRUKTURA PROWADZONYCH SPRAW WG PRZEDMIOTU POSTĘPOWANIA DYSCYPLINARNEGO

Lp.		Wpływ w 2023 r.	Lata poprzednie	Razem
1.	Niedopełnienie obowiązku doskonalenia zawodowego	143	57	200
2.	Badanie sprawozdań finansowych	0	3	3
3.	Inne (w tym etyka zawodowa)	20	15	35
	Razem	163	75	238

Jeśli chodzi o niedopełnienie obowiązku doskonalenia zawodowego to na koniec okresu sprawozdawczego pozostają 22 postępowania w toku. Zakończenie 178 spraw przedstawia się w następujący sposób:

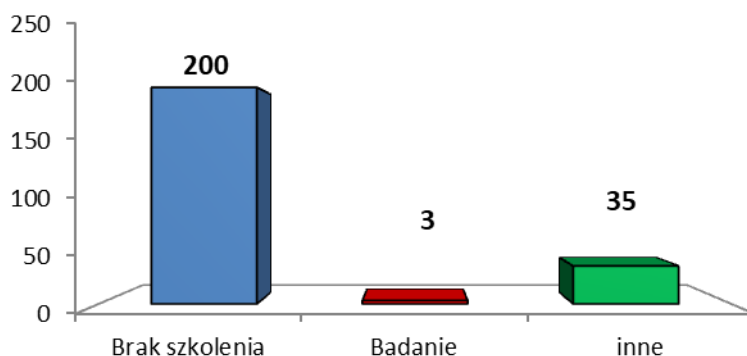
- odmowa wszczęcia lub umorzenie dochodzenia – 117 spraw,
- skierowanie wniosków do KSD - 61 spraw.

Spośród postępowań dotyczących biegłych rewidentów przeprowadzających badania sprawozdań finansowych 1 sprawę połączono z inną i w związku z tym w toku na koniec 2023 roku pozostają 2 sprawy.

Spośród 35 spraw „innych” - 25 pozostaje w toku; w 7 sprawach wydano postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzeń lub o umorzeniu dochodzeń, 2 sprawy przekazano do KSD, 1 sprawę połączono z inną.

Razem liczba spraw, które KRD prowadził w 2023 r. wg przedmiotu postępowania:

Liczba spraw, które Rzecznik prowadził w 2023 r.
wg przedmiotu postępowania

STRUKTURA SPRAW WG SPOSOBU ZAKOŃCZENIA

KRD i jego zastępcy prowadząc 238 spraw w roku 2023, zakończyli 189 spraw, z czego:

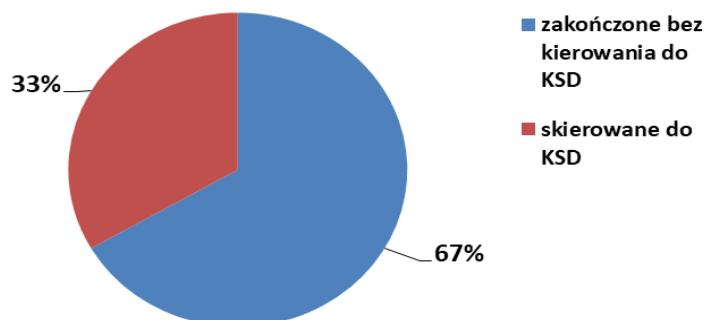
- postanowieniem o odmowie wszczęcia dochodzenia dyscyplinarnego – 48 spraw,
- postanowieniem o umorzeniu dochodzenia dyscyplinarnego – 76 spraw,
- postanowieniem o połączeniu spraw – 2 sprawy,
- skierowaniem do KSD – 63 sprawy.

Sprawy, w których KRD wydał postanowienia o umorzeniu lub odmowie wszczęcia dochodzenia dotyczyły głównie niezrealizowania przez biegłych rewidentów obowiązku doskonalenia zawodowego. W sprawach z wniosków PANA wydano 3 postanowienia o umorzeniu dochodzeń i 2 postanowienia o połączeniu spraw, a w sprawach z zawiadomień innych osób prawnych i fizycznych wydano 4 odmowy wszczęcia dochodzenia.

Z 63 spraw przekazanych do KSD najwięcej wniosków dotyczyło spraw przekazanych przez KRBR za brak szkolenia (61), pozostałe to sprawy z PANA (1) oraz inne (1).

Poniżej zestawienie procentowe w tym względzie:

Sprawy, które Rzecznik prowadził w 2023 r.
wg sposobu zakończenia

Postępowaniem sądowym objęte były również zażalenia na postanowienia KRD. W roku 2023 do KSD zostały przekazane 2 zażalenia na postanowienia KRD o odmowie wszczęcia dochodzenia dyscyplinarnego, które zostały wniesione, zgodnie z art. 148 ust. 6 ustawy przez osoby, które przesłały zawiadomienie do KRD. KSD utrzymał w mocy postanowienia KRD.

SPRAWY ZAKOŃCZONE ODMOWĄ WSZCĘCIA LUB UMORZENIEM DOCHODZENIA DISCYPLINARNEGO

KRD bez sporządzenia wniosków do KSD w okresie sprawozdawczym zakończył 126 spraw, z czego w 48 sprawach wydano postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia dyscyplinarnego, 76 spraw zakończono postanowieniami o umorzeniu dochodzenia dyscyplinarnego, a w 2 sprawach wydano postanowienie o połączeniu z inną sprawą dotyczącą tego samego biegłego rewidenta.

Podstawą prawną zakończenia spraw w powyższy sposób były niżej wymienione negatywne przesłanki procesowe, uzasadniające umorzenie lub odmowę wszczęcia dochodzenia:

– art. 17 § 1 pkt 1 kpk	w 6 sprawach
– art. 17 § 1 pkt 2 kpk	w 1 sprawie
– art. 17 § 1 pkt 3 kpk	w 86 sprawach
– art. 17 § 1 pkt 4 kpk	w 28 sprawach

- art. 17 § 1 pkt 5 kpk w 3 sprawach
- art. 34 § 2 kpk (połączenie spraw) w 2 sprawach.

Jak wynika z powyższego zestawienia sprawy prowadzone w związku z niedopełnieniem obowiązku szkolenia w zdecydowanej większości zakończone zostały na podstawie przepisów art. 17 § 1 pkt 3 kpk (znikoma społeczna szkodliwość czynu) oraz art. 17 § 1 pkt 4 kpk (sprawca nie podlega karze, dotyczy to biegłych rewidentów skreślonych z rejestru przez KRBR już po przekazaniu wniosków do KRD).

SPRAWY PRZEKAZANE DO SĄDU

KRD w okresie sprawozdawczym przekazał do KSD 63 sprawy, w tym 61 wniosków o ukaranie oraz 2 wnioski o wydanie wyroku skazującego na posiedzeniu bez przeprowadzenia rozprawy.

Poniżej przedstawiono podstawowe nieprawidłowości ujęte we wnioskach do KSD z podziałem uwzględniającym kwalifikację prawną czynów zarzucanych biegłym rewidentom. Informacje o zakresie nieprawidłowości dotyczą wniosków kierowanych do KRD przez KRBR, PANA i przez innych wnioskodawców (osoby fizyczne i prawne), w związku z naruszeniem przepisów:

- ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym,
- Kodeksu etyki zawodowych księgowych Międzynarodowej Federacji Księgowych (Kodeks IFAC), wprowadzonego uchwałą Nr 4249/60/2011 KRBR z dnia 13 czerwca 2011 r. w sprawie zasad etyki zawodowej biegłych rewidentów (z późn. zm.) oraz wprowadzonego uchwałą Nr 2042/38/2018 KRBR z dnia 13 marca 2018 r. w sprawie zasad etyki zawodowej biegłych rewidentów,
- Międzynarodowego Kodeksu etyki zawodowych księgowych (w tym Międzynarodowych standardów niezależności) Rady Międzynarodowych Standardów Etyki dla Księgowych (Kodeks IESBA) przyjętego uchwałą KRBR nr 3431/52a/2019 z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie zasad etyki zawodowej biegłych rewidentów (z późn. zm.).

Zakres i rodzaj naruszeń w sprawach przekazanych do KSD były następujące:

- 61 spraw wniesionych przez KRBR dotyczyło biegłych rewidentów, którzy nie realizowali obowiązku obligatoryjnego doskonalenia zawodowego w cyklu 2018-2020 oraz roku 2020, a także w roku 2021 i 2022, co stanowi naruszenie art. 8 pkt 2 ustawy oraz przepisów paragrafu R.113.1a Kodeksu IESBA,
- 2 sprawy wniesione w oparciu o wniosek PANA i wniosek innego podmiotu dotyczyły nieprzestrzegania obowiązków biegłych rewidentów określonych w:
 - art. 3 ust. 2 i 3, art. 76 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym,
 - zasadach etyki zawodowej biegłych rewidentów – Kodeks IFAC – pkt 150.1 oraz Kodeks IESBA – podrozdział 115.

Skierowane w 2023 r. do KSD wnioski zakończyły się wydaniem następujących orzeczeń w 42 sprawach:

– skreślenie z rejestru	2,
– zakaz wykonywania czynności rewizji finansowej przez okres 1 roku	1,
– zakaz przeprowadzania badań przez okres 1 roku	1,
– zakaz przeprowadzania badań przez okres 2 lat	1,
– upomnienie	15,
– kary pieniężne (od 1000 zł do 3000 zł)	17,
– umorzenie	5.

W pozostałych 21 sprawach przekazanych przez KRD do KSD wokandy będą wyznaczone w roku 2024.

W okresie sprawozdawczym KRD skierował do KSD 2 wnioski o wydanie wyroku skazującego na posiedzeniu bez przeprowadzenia rozprawy, zawierających uzgodnioną z biegłym rewidentem karę jeszcze na etapie postępowania przed KRD. Tryb uzgodnienia kary – przewidziany w art. 335 kpk – stosuje się na wniosek biegłego rewidenta, który składa oświadczenie potwierdzające jego winę.

SPRAWY W SĄDACH POWSZECHNYCH – ROLA KRAJOWEGO RZECZNIKA DYSCYPLINARNEGO JAKO OSKARŻYCIELA

W roku 2023 wpłynęło 1 odwołanie od orzeczenia KSD wniesione do sądu apelacyjnego, złożone przez obwinionego. Sprawa dotyczyła niewypełnienia obowiązku udziału w obligatoryjnym doskonaleniu zawodowym i zakończyła się w tym samym roku wyrokiem sądu oddalającym odwołanie. W jednej sprawie zakończonej w latach wcześniejszych sąd okręgowy przywrócił termin zawity na wniesienie apelacji i przyjął apelację obwinionego.

Ponadto w sądach powszechnych w roku 2023 procedowanych było 5 spraw, w których odwołania wniesiono w latach poprzednich i które nie zostały zakończone do końca 2022 r. Z powyższych spraw w roku 2023 zakończono 3 sprawy, tj. w 1 sprawie sąd utrzymał w mocy orzeczenie KSD, w 2 umorzono postępowanie na podstawie art. 17 § 1 pkt 11 kpk. Z powyższych spraw 2 pozostają w toku na koniec 2023 r.

Łącznie – w toku na koniec okresu sprawozdawczego – w sądach powszechnych pozostają 3 sprawy.

W roku sprawozdawczym KRD otrzymał 6 zawiadomień o rozprawach w sądach powszechnych, z czego niektóre sprawy były odraczane i wyznaczane po raz kolejny. KRD i jego zastępcy wzięli udział w 4 rozprawach stacjonarnych.

W toku postępowania odwoławczego KRD przygotowuje i przesyła do sądów odpowiedzi na odwołania obwinionych zawierające merytoryczne i prawne uzasadnienia dla orzeczonego rodzaju kary.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNO-SZKOLENIOWA KRAJOWEGO RZECZNIKA DYSCYPLINARNEGO

W okresie sprawozdawczym problematyka związana z prowadzonymi sprawami była omawiana na kwartalnych naradach KRD, na wspólnej konferencji KRD i KSD oraz na szkoleniu.

Na naradach omawiano bieżące postępowania dyscyplinarne, w tym szczególnie sprawy dotyczące niewykonania obowiązkowego doskonalenia zawodowego, zarówno te przekazane do KRD w roku 2022 (dotyczące niewykonania szkolenia w roku 2021), jak i sprawy przekazane w roku 2023 (dotyczące niewykonania szkolenia w roku 2022). W tych ostatnich sprawach w szczególności zajmowano się ich przydziałem, sposobem procedowania, terminowością, wzorami formularzy.

Na naradach dyskutowano na temat spraw toczących się przed KSD, rozstrzygnięć i kar orzeczonych przez KSD, komunikacji pomiędzy KRD a obwinionym, rozstrzygnięć sądów powszechnych. Omawiano także sprawy, w których zachodziło podejrzenie przewinienia dyscyplinarnego z Kodeksu IESBA. W programie narady poprzedzającej X Krajowy Zjazd Biegłych Rewidentów, przedstawiono *Sprawozdanie z działalności Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego z czteroletniej kadencji*, w którym zawarto najważniejsze dane, czyli dane statystyczne z podziałem na wnioskodawców, wg przedmiotu postępowania dyscyplinarnego, wg sposobu zakończenia, udział KRD w rozprawach w sądach powszechnych, działania organizacyjne i samorządowe KRD. Przedmiotem narad, które odbyły się w drugiej połowie roku, były także zasady pracy organu KRD, zasady prowadzenia spraw przez KRD, a także omówienie wzorów stosowanych druków w postępowaniach dyscyplinarnych.

We wrześniu 2023 roku zorganizowane zostały szkolenia, w których brał udział KRD, jego zastępcy i członkowie KSD. Na szkoleniach prowadzonych przez radcę prawnego oraz zastępcę Przewodniczącego KSD przedstawiono proces sądowy i odpowiedzialność dyscyplinarną przed KSD w świetle ustawy.

W grudniu 2023 r. odbyła się ponownie, po 3-letniej przerwie spowodowanej obostrzeniami związanymi z pandemią, wspólna konferencja KRD i KSD z udziałem przedstawicieli KRBR. Wykłady i warsztaty prowadzone były przez radcę prawnego, prokuratora i wykładowcę uniwersyteckiego. Tematyka obejmowała odpowiedzialność dyscyplinarną biegłych rewidentów, aspekty teoretyczne, praktykę i procedury stosowane przez KRD i KSD.

Działania KRD związane były także z opracowaniem wzorów druków do spraw dyscyplinarnych prowadzonych w związku z niedopełnieniem obowiązku obligatoryjnego doskonalenia zawodowego w 2022 r. Ponadto KRD dokonywał formalnoprawnej weryfikacji postanowień zastępców w sprawach kończonych umorzeniami lub odmową wszczęcia dochodzenia oraz wniosków o ukaranie skierowanych do KSD.

Współdziałanie KRD z PANA w znacznej mierze dotyczyło korespondencji w konkretnych sprawach dyscyplinarnych, na którą KRD udzielał odpowiedzi. Ponadto KRD, zgodnie z przepisem art. 152 ust. 2 ustawy przekazał PANA 73 odpisy postanowień o umorzeniu dochodzeń dyscyplinarnych.

KRD prowadził także korespondencję z organami państwowymi i instytucjami głównie w zakresie udzielania informacji na temat postępowań prowadzonych wobec biegłych rewidentów.

KRD zamierza kontynuować działania zmierzające do doskonalenia trybu prowadzonych postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych oraz prawidłowości przeprowadzania czynności procesowych poprzez organizowanie szkoleń dla KRD i jego zastępców z udziałem specjalistów w zawodzie oraz prawników, w zależności od bieżących potrzeb organu.

ZAKOŃCZENIE

KRD, zgodnie z art. 34 ust. 2 ustawy prowadzi postępowania wyjaśniające, dochodzenia dyscyplinarne i jest oskarżycielem w postępowaniach przed KSD oraz w postępowaniach odwoławczych od orzeczeń KSD lub postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne.

Przedstawione w sprawozdaniu działania KRD i jego zastępców potwierdzają realizację obowiązków ustawowych w zakresie przeciwdziałania negatywnym zjawiskom obniżającym jakość wykonywanego przez biegłych rewidentów zawodu zaufania publicznego.

Organizowanie szkoleń dla KRD i KSD w celu poszerzania wiedzy oraz doskonalenia warsztatu pracy będzie kontynuowane w 2024 roku.

Roczne sprawozdanie z działalności Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego opracowano z przeznaczeniem dla:

- Krajowej Rady Biegłych Rewidentów,
- Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego.

Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny
Ewa Sobińska
(podpisano podpisem elektronicznym)

Załącznik:
Zestawienie spraw prowadzonych przez KRD w 2023 r.

Zestawienie spraw prowadzonych przez KR D w 2023 r.

Wnioskodawcy	Sprawy przyjęte z lat poprzednich	Sprawy, które wpłynęły w 2023 r.	Razem sprawy prowadzone w 2023 r.	Sprawy zakończone odmową wszczęcia dochodzenia	Sprawy zakończone umorzeniem dochodzenia	Sprawy połączone zgodnie z art. 34 § 2 Kpk	Razem sprawy zakończone bez kierowania do Sądu	Sprawy skierowane do Sądu	Sprawy w toku na 31.12.2023 r.
wnioski z KRBR - niedopełnienie obowiązku szkoleniowego w cyklu 2018- 2020 oraz w 2020 r.	1	-	1	-	-	-	-	1	-
wnioski z KRBR - niedopełnienie obowiązku szkoleniowego w 2021 r.	56	-	56	-	16	-	16	40	-
wnioski z KRBR - niedopełnienie obowiązku szkoleniowego w 2022 r.	-	143	143	44	57	-	101	20	22
wnioski z KNA/PANA	7	17	24	-	3	2	5	1	18
wnioski z KKN	1	-	1	-	-	-	-	-	1
inne (jednostki gospodarcze, osoby fizyczne)	10	3	13	4	-	-	4	1	8
Podsumowanie	75	163	238	48	76	2	126	63	49

PIBR Polska Izba
Biegłych
Rewidentów

al. Jana Pawła II 80
00-175 Warszawa
telefon: 22 637 30 81-83
fax: 22 637 30 84
e-mail: biuro@pibr.org.pl